

ноември 2024 г.

РАЗРЕШЕНИЕ ЗА УБИЙСТВО

политически документ на ЕС с далечни последици

Резюме

Абстракт

Европа е изправена пред катастрофален срив на биоразнообразието, като популациите на членестоногите намаляват с тревожни темпове. В някои региони биомасата на насекомите е намаляла със застрашителните 75 % за около 25 години. Причините са добре известни – загубата на местообитания, индустриалното земеделие и необузданата употреба на пестициди.

Регламентът на ЕС за пестицидите гласи, че пестицидните продукти не трябва да имат неприемливи последици за околната среда и нецелевите видове, като се отчита въздействието им върху биоразнообразието и екосистемите. На практика обаче пестициди, които са силно токсични за насекомите и други буболечки и оказват отрицателно въздействие върху биоразнообразието, продължават системно да бъдат одобрявани в Европейския съюз. Това е възможно благодарение на остарелия и необективен „Ръководен документ“, в който подробно е описано как следва да се оценява въздействието на пестицидите върху „нецелевите“ членестоноги в ЕС. По същество той позволява унищожаването на членестоноги почти без ограничения. Приет през 2002 г. и оттогава никога не преразглеждан, той е силно повлиян от представители на промишлеността. Документът позволява унищожаването на до 50% от популацията само с едно пръскане и допуска изключения дори за 100% смъртност на тестваните членестоноги, под претекста, че популацията ще се „възстанови“. Тази концепция за „възстановяване“ е не само ненаучна, но и силно подвеждаща. На практика членестоногите са изложени на коктейли от

пестициди и други химически стресови фактори, което прави възстановяването им почти невъзможно. В реалния свят „възстановяване“ рядко се случва, особено в агроекосистеми, където убежищата за тези организми са ограничени.

Този погрешен документ е допринесъл за драматичния срив на членестоногите, на който сме свидетели в момента в Европа. В продължение на много години той е критикуван както от учените, така и от държавите-членки на ЕС, без да бъде преразгледан. След години на забавяне Европейската комисия най-накрая даде зелена светлина на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) да преразгледа ръководния документ през юни 2024 г. Неразкрити документи, получени от PAN Europe, обаче показват, че ЕОБХ и неговият партньор, Университетът във Вагенинген (WUR), нямат намерение да повишат нивото на защита на насекомите или на биоразнообразието като цяло. Въвеждат се нови и още по-лоши концепции, които - ако постигнат своето - ще доведат до също толкова неефективно или още по-лошо ново ръководство, което ще позволи да се довърши животът, който все още успява да оцелее в земеделските полета и околностите им. Тяхната работа по отношение на нецелевите членестоноги е обратното на това, което те твърдят, че е - прозрачна, научна и независима, докато активно подкопават действащите правила на ЕС за опазване на околната среда. Работата на ЕОБХ по отношение на нецелевите членестоноги трябва да бъде спряна и да бъде назначена нова група от напълно независими учени и ентомолози, които да започнат разработването на нова насока от нулата.

Резюме

Членестоногите са разнообразни видове насекоми и други малки безгръбначни животни, като паяци, бръмбари, многоножки, пеперуди, ракообразни и пружинни опашки, които съставляват над 80 % от всички известни животински видове на Земята. Въпреки че често се възприемат като „вредители“, те са абсолютно необходими за живота на Земята такъв, какъвто го познаваме. Членестоногите поддържат сложното равновесие на нашата околна среда, като изпълняват безброй екологични функции, като опрашване, регулиране на вредителите по културите, разграждане, кръговрат на хранителните вещества и проветряване на почвата. Те са опорните точки, които поддържат нашите екосистеми и са в основата на хранителните мрежи. С невероятното си разнообразие те са свидетелство за чудото на еволюцията и богатството на нашия природен свят. Въпреки това индустриалните земеделски практики - особено употребата на пестициди - са довели до драматичен спад в популациите и разнообразието им, като биомасата на насекомите е намаляла със 75 % в Европа през последните 25 години. Дори в природните резервати срывът на насекомите е настъпил, докато - неслучайно - е било възможно да се анализират коктейли от пестициди.

В този доклад PAN Europe прави критичен анализ на „Ръководния документ на ЕС за сухоземна екотоксикология“ от 2002 г., който определя договорните стандарти за защита и методология за оценка на въздействието на пестицидите върху нецелевите членестоноги (НЦП, т.е. присъстващите в околната среда членестоноги, които не са предназначени да бъдат засегнати от пестицидите). Нашето разследване разкрива, че през последните 22 години **системата на ЕС за оценка на**

риска от пестициди не само не е успяла да защити нецелевите членестоноги (НЧК), но и активно е допринесла за тяхното намаляване, като е позволила одобряването на пестициди, представляващи „висок риск“ за тези жизненоважни видове. Този неуспех се дължи на шокиращо слабите стандарти за защита, ненаучните методи и погрешните протоколи за изпитване в ръководния документ, които са взети директно от доклада „ESCORT 2“ - документ, изготвен основно от представители на агрохимическата промишленост през 2000 г.

Въпреки призивите за преразглеждане от страна на държавите - членки на ЕС, още през 2019 г., напредъкът е тревожно бавен, като Европейската комисия предостави на ЕОБХ мандат да започне процеса на преразглеждане едва през юни 2024 г. Междувременно ЕОБХ полага основите на преразглеждането, като разработва свой собствен подход за защита на организмите в околната среда. Органът си сътрудничи тясно с шепа експерти-съмишленици, предимно от звено в университета Вагенинген (Wageningen Environmental Research, по-рано известно като Alterra), заедно с подизпълнители от Обединеното кралство, Португалия и Германия. Забележително е, че друга част от същото звено във Вагенинген извършва подобна работа за химическата промишленост (CEFIC), което поражда опасения за потенциално влияние на промишлеността върху предложенията на ЕОБХ.

В стремежа си към прозрачност PAN Europe подаде искания за „достъп до документи“, за да разкрие подготвителната работа на ЕОБХ по актуализацията на ръководството за нецелевите членестоноги, включително предварителните доклади от изследователския проект на универси-

тета Вагенинген за нецелевите членестоноги. Нашият анализ разкрива тревожна истина: **ако бъдат приложени предложените промени, защитата на нецелевите членестоноги ще бъде само илюзия. Актуализираното ръководство може да доведе до сериозни рискове, които дори ще надминат недостатъците на предишния документ от 2002 г.**, като позволи продължаването на масовото унищожаване на тези жизненоважни организми чрез използването на пестициди.

От една страна, основните недостатъци на предишното ръководство остават, най-вече липсата на научна прецизност. Това включва невъзможността да се отчете въздействието на пестицидите върху нецелевите членестоноги, въпреки че нецелевите членестоноги са изложени на въздействието на множество пестицидни вещества в околната среда. Като се оценява само въздействието на експозицията на едно пестицидно вещество върху нецелевите членестоноги, истинската степен на вредата, нанесена на нецелевите членестоноги, ще остане силно подценена при оценката на риска от пестициди. Освен това EFSA и WUR продължават да разчитат на дискредитираната концепция за „възстановяване“, която се използва за оправдаване на високо ниво на смъртност, стига да има индикации, че популацията ще се възстанови в рамките на една година. Възстановяването е непотвърдено предположение, което не се подкрепя от полеви тестове, особено в райони, където убежищата за нецелевите членестоноги са недостатъчни, което ги прави уязвими на въздействието на пестициди. И накрая, отново препоръчаните видове за изпитване не включват най-чувствителните видове членестоноги. В резултат на това, дори ако оценката не покаже вреда за тестваните видове, няма гаранция, че

същото заключение е валидно за всички видове членестоноги.

От друга страна, ЕОБХ и WUR въвеждат нови проблеми, които ще подкопаят още повече защитата на нецелевите членестоноги в ЕС. Техният подход е в разрез с европейското законодателство, защото се фокусира само върху определени части от екосистемите и биоразнообразието, като приоритет дават на тези, които предоставят „услуги“ за хората. Това е тревожно, защото те поставят земеделското производство на първо място като основна „услуга“, което е компромис, пренебрегвайки вредното въздействие на съвременните земеделски практики върху природата и биоразнообразието.

Подходът на ЕОБХ и WUR обръща защитата на биоразнообразието, като предполага, че членестоногите не се нуждаят от защита, за разлика от земеделските практики и пестицидите. Освен това, те въвеждат класификацията „вредни“ за определени организми като скакалци, акари и трипси, което оставя цели групи същества без никаква защита съгласно този погрешен подход.

Твърдението на ЕОБХ за разработване на „холистична“ оценка на риска е подвеждащо. В действителност това е само димна завеса, която прикрива продължаващото унищожаване на нецелевите членестоноги. Като разчита на ограничени експерти, игнорира ефектите от химическите смеси и допуска проблемния подход за „възстановяване“, ЕОБХ нарушава ангажимента си за научна точност и независимост. Ако техният подход бъде приложен, той ще подкопае още повече разпоредбите на ЕС за пестицидите, като постави екосистемните услуги за хората над защитата на биоразнообразието, което ще задълбочи кризата с биоразнообразието в региона.

